

Załącznik do Uchwały Nr 31/2014 Czwartego Krajowego Zjazdu Diagnostów Laboratoryjnych z dnia 6 grudnia 2014r. w sprawie Kodeksu Etyki Diagnosty Laboratoryjnego

KODEKS ETYKI DIAGNOSTY LABORATORYJNEGO

Kodeks Etyki Diagnosty Laboratoryjnego opiera się na powszechnie przyjętych normach etyki oraz zasadach wynikających z tradycji tego zawodu. W powszechnej świadomości zawód diagnosty laboratoryjnego posiada status zawodu zaufania publicznego. W praktyce oznacza to, że przedstawiciele tego zawodu medycznego winni stawiać sobie wysokie wymagania moralne i zawodowe.

Naczelną normą postępowania diagnosty laboratoryjnego jest dobro osoby ludzkiej, jako jednostki, które winno być chronione zarówno w odniesieniach indywidualnych, jak społecznych. Z zasady tej wynika powinność poszanowania godności człowieka, jak również budowanie takich odniesień w pracy zawodowej, by jej naczelnym celem była służba człowiekowi według powszechnie cenionych wartości.

Kodeks Etyki Diagnosty Laboratoryjnego, którego sygnatariuszami byli indywidualni diagnosty laboratoryjni poprzez swoich przedstawicieli (delegatów) zebranych na Nadzwyczajnym Krajowym Zjeździe Diagnostów Laboratoryjnych w dniu 13 stycznia 2006r., odgrywa ważną rolę w procesie formacji osobowej i zawodowej diagnostów laboratoryjnych. Zbiór zawarty w Kodeksie zasad jest podstawą do oceny zawodowego zaangażowania i postaw moralnych członków korporacji. Potrzeba nowelizacji Kodeksu Etyki Diagnosty Laboratoryjnego wynika z rozwoju medycyny, w której coraz większą rolę odgrywa wyspecjalizowana diagnostyka laboratoryjna. Pozwala ona nie tylko ustalać trafne diagnozy umożliwiające podejmowanie skutecznych działań terapeutycznych, ale - w coraz większym stopniu - przyczynia się do rozwoju samego leczenia i skutecznej profilaktyki medycznej.

Niniejszy znowelizowany, jednolity tekst Kodeksu Etyki Diagnosty Laboratoryjnego został przyjęty i zatwierdzony przez delegatów na IV Krajowym Zjeździe Diagnostów Laboratoryjnych w dniach 05-07 grudnia 2014 roku .

I. ZASADY OGÓLNE:

§ 1

Diagnosta laboratoryjny powinien wykonywać swoje obowiązki zawodowe w sposób zgodny z powszechnie przyjętymi normami etycznymi utrwalonymi w tradycji zawodów medycznych oraz zgodnie z zasadami sztuki zawodu.

§ 2

Dobro pacjenta jest dobrem nadrzędnym, wynikającym z jedności i niepowtarzalności osoby ludzkiej.

§ 3

Diagnosta laboratoryjny, postępując według zasad rzetelności, uczciwości, bezstronności i wiarygodności oraz zgodnie z zasadami ekonomiki, powinien wykonywać swoje czynności zawodowe z szacunkiem dla osoby ludzkiej.

§ 4

Diagnosta laboratoryjny zobowiązany jest do budowania etosu swojego zawodu, do jego promocji i rozwoju.

Mając na uwadze doniosłość uprawianego zawodu, diagnosta laboratoryjny wykonuje swoje obowiązki zawodowe w poczuciu odpowiedzialności za kształtowanie nienagannych postaw w środowisku zawodowym, którego jest integralną częścią.

II. ZASADY SZCZEGÓŁOWE:

1. Diagnosta laboratoryjny wobec pacjenta

§ 5

Diagnosta laboratoryjny wykonuje swoje czynności zawodowe z najwyższą starannością oraz świadomością, że wyniki jego pracy służą ochronie zdrowia i życia człowieka.

§ 6

Diagnosta laboratoryjny, stosując całą swoją wiedzę, umiejętności i doświadczenie dąży do uzyskania wiarygodnych wyników badań i dokonuje ich interpretacji dla potrzeb medycyny praktycznej i nauki.

§ 7

Przekazując wyniki badań bezpośrednio pacjentowi, diagnosta laboratoryjny winien zalecić konsultację u lekarza w celu podjęcia właściwych działań zapobiegawczych lub leczniczych.

§ 8

W przypadku uzyskania wyników badań laboratoryjnych świadczących o bezpośrednim zagrożeniu życia pacjenta, diagnosta laboratoryjny zobowiązany jest do podjęcia bezzwłocznych działań, zgodnych z zasadami praktyki medycznej.

§ 9

Diagnosta laboratoryjny z należytą starannością pobiera i zabezpiecza pozyskany do badań materiał biologiczny. Diagnosta laboratoryjny zobowiązuje się do jego

zabezpieczenia przed użyciem i wykorzystaniem w celach innych niż te, dla których został pobrany. Materiał pobrany od pacjenta może być za jego zgodą archiwizowany.

§ 10

Diagnosta laboratoryjny wykonujący badania laboratoryjne, które służą do identyfikacji nosiciela genu odpowiedzialnego za chorobę, oraz badania laboratoryjne, które wykrywają genetyczne predyspozycje lub podatność na zachorowanie, może je przeprowadzać wyłącznie dla celów zdrowotnych albo w ramach badań naukowych związanych z celami zdrowotnymi.

2. Tajemnica zawodowa

§ 11

Diagnosta laboratoryjny, jako przedstawiciel zawodu zaufania publicznego, zobowiązany jest zachować w tajemnicy wszystko, czego dowiedział się o pacjencie w związku z przeprowadzanymi badaniami. Zobowiązany jest on również do zabezpieczenia przed osobami trzecimi wszelkich informacji zawartych w dokumentacji medycznej.

§ 12

Wyniki badań należą do osoby, której one dotyczą, i mogą być tylko przez tę osobę lub za jej zgodą udostępniane innym osobom lub instytucjom.

§ 13

Diagnosta laboratoryjny winien udzielić pacjentowi (na jego wniosek) z najwyższą starannością zrozumiałych wyjaśnień o istocie danego badania laboratoryjnego i zakresie informacji jakich ono dostarcza.

3. Diagnosta laboratoryjny wobec własnego środowiska

§ 14

Biorąc pod uwagę dynamiczny rozwój laboratoryjnej diagnostyki medycznej, diagnosta laboratoryjny powinien stale poszerzać swoją wiedzę fachową i podnosić swoje kwalifikacje zawodowe.

§ 15

Diagnosta laboratoryjny przestrzega zasady kompetencji, a w przypadku problemów przekraczających jego wiedzę, bądź jakichkolwiek wątpliwości dotyczących uzyskanych wyników lub ich interpretacji winien zasięgać porad odpowiednich specjalistów.

§ 16

Diagnosta laboratoryjny w relacjach z innymi diagnostami laboratoryjnymi, w sytuacji zauważenia błędów w ich postępowaniu powinien z należnym taktem zwrócić się najpierw do samego zainteresowanego, ewentualnie skonsultować się z jego przełożonym. W szczególnych przypadkach może o zaistniałej sytuacji poinformować władze Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych.

§17

Diagnosta laboratoryjny w obecności pacjenta nie ocenia pracy innych diagnostów, lekarzy i specjalistów biorących udział w procesie leczenia.

§ 18

Diagnosta laboratoryjny powinien dzielić się swoją wiedzą ze współpracownikami. Sprawując funkcję kierowniczą, nie może utrudniać podwładnym zdobywania wiedzy związanej z wykonywanym zawodem, ma obowiązek motywować ich do rozwoju i ułatwiać podnoszenie kwalifikacji. Diagnosta Laboratoryjny, jako nauczyciel zawodu powinien swoim postępowaniem stanowić przykład godny naśladowania oraz dołożyć wszelkich starań, aby przekazywana przez niego wiedza była aktualna i odpowiadała zasadom sztuki zawodu.

4. Diagnosta laboratoryjny wobec społeczeństwa

§ 19

W stosunku do pacjenta, jego rodziny i otoczenia diagnosta laboratoryjny zachowuje należyty szacunek oraz przestrzega zasad kultury osobistej.

§ 20

W stosunku do lekarza zlecającego badania diagnosta laboratoryjny zobowiązany jest do współpracy z zachowaniem zasad właściwych kompetencji.

§ 21

Diagnosta wykonuje badania laboratoryjne mając na uwadze uzyskanie wiarygodnego wyniku i nie może uzależniać świadczonej przez siebie usługi od innych okoliczności (dodatkowej gratyfikacji pochodzącej od firm reprezentujących producentów sprzętu i zaopatrzenia medycznego, od samych pacjentów, od firm ubezpieczeniowych i farmaceutycznych, od osób i instytucji w jakikolwiek sposób zainteresowanych uzyskaniem określonych wyników).

§ 22

W sytuacji zaistnienia konfliktu z własnym sumieniem diagnosta laboratoryjny może odmówić wzięcia udziału w powierzonych mu czynnościach, informując o tym zainteresowanych oraz swoich przełożonych.

§ 23

W sytuacji stosowania przez przełożonych lub osoby zlecające badania jakichkolwiek form nacisku, diagnosta laboratoryjny może zwrócić się do swojej korporacji o pomoc i ochronę prawną.

§ 24

Diagnosta laboratoryjny powinien przestrzegać ogólnych norm współżycia społecznego, w szczególności unikając nieuczciwej konkurencji.

III. POSTANOWIENIA KOŃCOWE:

§ 25

Kodeks Etyki Diagnosty Laboratoryjnego jest zbiorem podstawowych norm etycznych, którymi winien kierować się każdy przedstawiciel tego zawodu oraz stanowi podstawę formacji osobowej i zawodowej diagnosty laboratoryjnego.

§ 26

Dbłość o przestrzeganie zasad zawartych w Kodeksie Etyki Diagnosty Laboratoryjnego jest moralnym obowiązkiem każdego diagnosty laboratoryjnego. Egzekwowanie wierności tym zasadom spoczywa na władzach samorządu zawodowego, a w szczególności na członkach Komisji Etyki Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych.

Słownik podstawowych pojęć użytych w Kodeksie:

Deontologia nauka o nakazach i zakazach moralnych. W systemach etycznych, w których niemożliwe jest racjonalne ustalenie norm moralnych deontologia staje się jedynym sposobem oceny czynów ludzkich, które odnosi się do zakazów i nakazów.

Ekonomika umiejętność osiągania maksymalnego rezultatu przy zastosowaniu optymalnych środków, czyli sposób racjonalnego zarządzania środkami dla uzyskania oczekiwanego rezultatu.

Etos zwyczaj postępowania przyjęty przez określoną społeczność często utrwalony w kulturze w postaci zasad i norm

Etyka dziedzina filozofii, która w oparciu o naturalne ludzkie zdolności poznawcze ustala normy postępowania oraz działania mogące prowadzić do osiągnięcia szczęścia i realizacji dobra człowieka.

Formacja osobowa (wzór osobowy)

zespół działań zmierzających do kształtowania pożądanej postawy moralnej człowieka. Realizowany w procesie wychowania poprzez naśladownictwo i odwzorowanie pożądanych postaw moralnych w społeczeństwie (autorytety i osobowe wzorce postępowania).

Formacja zawodowa kształtowanie i doskonalenie umiejętności zawodowych człowieka. Obejmuje ona zarówno kształtowanie zdolności technicznych, jak i dojrzałości osobowej, co ma szczególne znaczenie w przypadku zawodów zaufania publicznego.

Godność Zbiór najbardziej wartościowych cech człowieka decydujących o jego wyjątkowości i niepowtarzalności. Godność rozpoznawana jest często jako naczelną wartość, której naruszenie dotyka czegoś najistotniejszego w strukturze osoby ludzkiej.

Kodeks etyczny zbiór norm postępowania moralnego przyjęty przez grupę osób, na przykład przez korporację zawodową. Sankcją wynikającą z niestosowania się do kodeksu jest sytuowanie się poza grupą określającą w kodeksie standardy postępowania. Kodeks jest jednym

z ważnych instrumentów formacji zawodowej, która ma szczególne znaczenie w odniesieniu do zawodów zaufania publicznego.

Komisja etyczna powołany przez samorząd zawodowy zespół osób (diagnostów laboratoryjnych i ekspertów) cieszących się szacunkiem w środowisku diagnostów laboratoryjnych, któremu powierza się troskę o respektowanie zasad Kodeksu Etyki Diagnosty Laboratoryjnego oraz upoważnia do oceny zgodności postępowania diagnostów laboratoryjnych z zasadami powyższego kodeksu.

Normy moralne ogólne zasady postępowania chroniące dobro człowieka.

Osoba jednostka ludzka rozumna, zdolna do poznania i wolnego wyboru. Dzięki zdolności poznania i wolnego wyboru działania osoby ludzkiej są świadome, odpowiedzialne i mają wymiar moralny. Podstawowymi własnościami charakteryzującymi człowieka jako osoby są godność, jedyność i niepowtarzalność. Wynikają one z rozumnej natury człowieka, który zdolny jest poznawać, oceniać i w sposób wolny wybierać. Dzięki temu czyny ludzkie są wolne, i niosą z sobą odpowiedzialność.

Prawo naturalne zbiór podstawowych norm moralnych rozpoznawalnych na poziomie naturalnych zdolności poznawczych człowieka. Podstawowe zasady prawa naturalnego każą chronić życie, zdrowie i nienaruszalność godności osoby ludzkiej. Prawo stanowione winno wynikać i odnosić się do podstawowych zasad prawa naturalnego.

Samorząd zawodowy (Korporacja zawodowa)

powołana na podstawie ustawy organizacja skupiająca osoby fizyczne wykonujące określony zawód zaufania publicznego i realizujące zadania zawarte w przepisach prawa lub statucie danego samorządu zawodowego.

Sumienie świadomość moralna osoby ludzkiej w momencie dokonywania wyboru (podejmowania decyzji), czyli wewnętrzne przekonanie informujące o godziwości bądź niegodziwości czynu.

Wartość podstawowa kategoria etyczna oznaczająca wszystko, co rozpoznawane jest przez człowieka jako cenne i godne pożądanie. Wartość rozumiana jest jako pewien wzór i cel działań moralnych człowieka, a zarazem narzędzie oceny czynów ludzkich.